

mindössze kilenc évnyi, de változatos, eseményekben gazdag időre is, amely a háború óta eltelt. A magyar kultúrpolitika ezalatt szokatlanul erős tevékenységet fejtett ki, számos reformot hozott létre, sok mulasztást pótoló s terveihez anyagi eszközöket is teremtett. Ott van az iskoláztatási kötelezettség teljesítéséről, a népiskolai építési akcióról, a polgári iskolák felállításáról, fenntartásáról, a fiúközépiskolák, nemkülönbén a leányközépiskolák reformjáról, a középiskolai tanárképzésről, a testnevelésről, a gyűjteményegyetemről, a külföldi magyar intézetekről és ösztöndíjakról szóló törvény s ezenkívül több új tanterv, számos utasítás, rendelet, amely mélyreható újításokat visz keresztül. Rendkívül felemelő, biztató az újjáalakító erőnek ez a kirobbanása, valóságos forrongása, a mai csonkaország hősiessége, amikor a kezéből kiütött kard helyett a földresújtott nemzet a másik kezében levő fátylával, a kultúra eszközével folytatja létért való küzdelmét. Erről nyújt fogalmat, képet ez a könyv.

Amidőn a szerző végigvezet bennünket a közoktatásügy történetének ezen az új korszakán, bemutatja egyúttal a múltat s mindegyik iskolafajnál, kultúrintézménynél az idők távolába is visszatekint. Így az egész munkát egy nagyobb bevezetés előzi meg közoktatásügyünk történeti fejlődéséről, a középkortól kezdve a legújabb időkig. Ezután *hat* külön részben a népoktatás, a középfokú iskolák, az egyetemek és kutató intézetek, a szakiskolák, a tanító- és tanárképzés, a magyar testnevelés törté-

netét, mostani rendszerét tárgyalja és az egyes fejezetek befejezéseként részletes statisztikai adatokat is közöl. A további (7—9) fejezetek a múzeumokról és levéltárakról, a színházakról és a magyar közoktatás központi kormányzatáról tartalmaznak még szintén igen érdekes ismertetőket. A statisztikai adatok nemcsak különálló csoportként szerepelnek a könyvben, hanem egybeült is kísérik az ismertető szöveget s így a gazdag anyag közt kiváló szerep jut a statisztika tájékoztató, felvilágosító számainak. A könyvnek így megvan a kapcsolata a statisztika tudományával, de másfelől szolgálatot is tesz a kulturális statisztika ügyének, amedőn támpontot, biztos alapot nyújt a mai közoktatásügy útvesztőjében és így segítő kezét ad a mindenre kiterjedő, helyes statisztikai felvételhez. Ezért külön is köszönettel tartozunk a munka kiváló szerkesztőjének.

A munka tárgyánál és alaposságánál fogva kiválóan alkalmas volna arra is, hogy megfelelő fordításban a külföldi érdeklődők figyelmét felkeltsse a magyar közoktatásügy fokozott mértékű haladása iránt s ezáltal elősegítse a külföldet kulturális életünk megismerésében.

Meg kell még említenünk, hogy a kultúrintézményeinket ábrázoló számos (144) kísérő kép, valamint két, a tanintézetek területi elhelyezkedését feltűntető térkép is helyet foglal a könyvben és ezáltal még változatosabb, élénkebb annak tartalma.

A. J. dr.

A m. kir. közp. statisztikai hivatal könyvtárába érkezett munkák.

Ouvrages arrivés à la bibliothèque de l'Office central royal hongrois de statistique.

Nemzetközi vonatkozású művek és elméleti munkák. (*Publications d'intérêt international et de théorie générale*). — *Annuaire sanitaire international*. IIe année (1925.), IIIe année (1927). *Rapports sur les progrès réalisés dans le domaine de l'hygiène publique en vingt-sept pays*. Société des Nations. Genève.

Rapport et actes de la conférence économique internationale tenue à Genève du 4 au 23 mai 1927. Volume I., II. Société des Nations. Genève.

Représentation et organisation des travailleurs agricoles. Bureau international du Travail. Genève. 1928. (Études et Documents K/8.).

L'assurance-maladie libre. Collection de monographies nationales: Législations et résultats de leur application. Bureau international du Travail. Genève. 1927. (Études et Documents. M/7.).

Eight annual report and statement of accounts, 1926/7. The world association for adult education. London.

Year book, 1927—1928. International confederation of students. Brussels.

Tiende internationale arbeidsconferentie gehouden te Genève, 25 mei — 16 juni 1927. Centraal bureau voor de statistiek. 's-Gravenhage.

Strikes and lockouts in Canada and other countries, 1927. (Reprinted from the Labour Gazette, February 1928.).

Schoenwaldt, Dr. Max: *Die Wettbewerbslage der vorderindischen Haupthäfen*. Jena. 1928. (Probleme der Weltwirtschaft. 43.).

Cseh-Szlovákia, (Tchéco-Slovaquie). — *Geldanstalten in der Čechoslovakischen Republik, 1920*. Statistisches Staatsamt. Prag. (Čechoslovakische Statistik. 15.).

Statistický lexikon obcí v Republice Československéj. III. Slovensko. Štátny úrad statistický. Praha. 1927.

Die slovakische Industrie, 1927. Jahresbericht der Zentralvereinigung der slovakischen Industrie. Bratislava.

Tätigkeitsbericht, 1918—1925. Arbeiter Unfall-Versicherungsanstalt für Mähren und Schlesien in Brünn.

Németbirodalom. (Allemagne.) — *Verkehr der deutschen Binnenwasserstrassen*, 1926. Statistisches Reichsamt. Berlin. (Statistik des Deutschen Reichs 345.).

Dis Seeschiffahrt, 1926. II. *Seewärtiger Schiffsverkehr in deutschen Hafenplätzen. Seereisen deutscher Schiffe zwischen ausserdeutschen Hafenplätzen*. Statistisches Reichsamt. Berlin. (Statistik des Deutschen Reichs. 341. II.).

Beiträge zum ländlichen Bauwesen. I. Berichte, erstattet auf der 3. und 4. Tagung der Leiter der Bauberatungsstellen der preussischen Landwirtschaftskammern 1926/1927. Berlin. 1928. (Veröffentlichungen der Preussischen Hauptlandwirtschaftskammer. 24.).

Dietze-Henschert: Die Erbpacht in Mecklenburg. (Veröffentlichungen des deutschen Forschungsinstituts für Agrar- und Siedlungswesen. Abteilung Rostock.

Die Bürgerschaftswahl am 19. Februar 1928. Statistisches Landesamt. Hamburg. (Statistische Mitteilungen über den hamburgischen Staat. 22.).

Luxemburg. (Luxembourg.) — *Note statistique*. Extrait de l'Annuaire officiel. 1928. Office de statistique. Luxembourg.

Svájc. (Suisse.) — *Statistik des Warenverkehrs der Schweiz mit dem Ausland*, 1927. Eidg. Oberzoll-direktion. Bern.

Die privaten Versicherungs-Unternehmungen in der Schweiz, 1926. (41. Jg.) Eidg. Versicherungsamt. Bern.

Die Bundessubventionen, 1926. Eidg. statistisches Bureau. Bern. (Schweizerische statistische Mitteilungen. X/1).

Die Mietpreise im Kanton Basel-Stadt nach der Wohnungszählung vom 1. Dezember 1920. Statistisches Amt. Basel. (Mitteilungen des Statistischen Amtes des Kantons Basel-Stadt. 46).

Franciaország. (France.) — *Annuaire statistique de la ville de Paris*, 1920., 1921/1922. Service de la statistique municipale. Paris.

Németalföld. (Pays-Bas.) — *Annuaire statistique des Pays-Bas*, 1927. Bureau central de statistique. La Haye.

Svédország. (Suède.) — *Fiske*, 1926. Statistiska centralbyrå. Stockholm.

Sinnessjukvården i riket, 1926. Kuugl. medicinalstyrelse. Stockholm.

Oroszország. (Russie.) — *Annual report on the mineral resources of the M. S. S. R.* 1925/6. Geological committee. Leningrad.

Statistiques des causes de décès dans les villes de l'Ukraine, 1925. (Ukrajnai közp. statisztikai hivatal.) Kharkoff

Finnország. (Finlande.) — *L'arpentage*. Rapport annuel pour l'année 1926. (Finn közp. stat. hiv.) Helsinki. (Suomen virallinen tilasto. XIV. A/42.

Poststatistik. Poststyrelsens berättelse, 1925. (Finn közp. stat. hiv.) Helsinki. (Suomen virallinen tilasto. XIII. 41.).

Compte rendu de l'état des caisses de pensions et pour maladie qui ne sont pas des caisses de secours ouvrières, 1926. (Finn közp. stat. hiv.) Helsinki. (Suomen virallinen tilasto. XXII. C/4.).

Compte rendu de l'état de l'assurance en Finlande, 1925. (Finn közp. stat. hiv.) Helsinki (Suomen virallinen tilasto. XXII. A/31.).

Lengyelország. (Pologne.) — *Annuaire statistique de Varsovie*, 1926. Service de statistique municipale. Varsovie.

Észtország. (Estonie.) — *Agriculture en Estonie*. Album statistique. Tallinn.

Lettorság. (Lettonie.) — *Deuxième recensement de la population en Lettonie*, 1925. I. Population par sexe et sujétion. II. Nationalité et confession. III. Age, état civil, nationalité et sexe. IV. Instruction et connaissance de langues. Bureau de statistique de l'État. Riga.

Románia. (Roumanie.) — *Budget général de l'État pour l'exercice*, 1928. Ministère des finances. Bucarest. *Setlacec-Constantinescu: Legislația muncii*. Aplicabilă pe întreg teritoriul țării. București.

Bulgária. (Bulgarie.) — *Statistique de l'enseignement dans le Royaume de Bulgarie*, 1922/3. Direction générale de la statistique. Sofia.

Statistique criminelle. Crimes et délits et individus jugés, 1922. Direction générale de la statistique. Sofia.

Statistique agricole, 1926. *Ensemencements et récolte*, 1926. Direction générale de la statistique. Sofia.

Görögország. (Grèce.) — *Statistique annuelle du rendement agricole de la Grèce*, 1924. Direction de la statistique générale. Athènes.

Recensement des entreprises industrielles, 1920. D. *Nombre, personnel et force motrice des entreprises recensées en général*. Direction de la statistique générale. Athènes.

Holland-India. (Indes Néerlandaises.) — *Abstract tables of imports and exports into and from the Netherlands East Indies*, 1926. I. Java and Madura. Central bureau of statistics. Weltevreden.

Délafrika. (Union de l'Afrique du Sud.) — *Agricultural census*, 1925/6. Census and statistics office. Pretoria.

Amerikai Egyesült Államok. (États-Unis.) — *Cowan, Helen I.: British emigration to british Nohrt America, 1783—1837*. Toronto. (University of Toronto Studies. History and economics.).

Retail prices, 1890/1925. Bureau of labor statistics. Washington. (Bulletin. 418.).

Trade agreements, 1925. Bureau of labor statistics. Washington. (Bulletin. 419.).

Handbook of american trade-unions. Bureau of labor statistics. Washington. 1926. (Bulletin. 420.).

Deaths from lead poisoning. Bureau of labor statistics. Washington. 1927. (Bulletin. 426.).